

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till

kn.cks@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet angående promemorian Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi, diarienummer KN2024/02249

Sammanfattning

Livsmedelsverket håller med om att matavfallssorteringen är otillräcklig och att lagstiftning och ansvar behöver förtydligas. Vi anser dock att mer fokus bör läggas på att förebygga matsvinn snarare än att bara hantera avfallet. För att åstadkomma detta behöver regelverket en tydligare definition av matavfall, säkerställa framtagandet av statistik på matsvinn (inte bara matavfall) och tydliggöra kommunens ansvar i det förebyggande arbetet. Vi ser även att förslaget saknar viktiga resonemang ur ett beredskapsperspektiv.

Generella synpunkter

Vi delar uppfattningen att utsorteringen av matavfall är otillräcklig samt att det finns behov av förtydliganden gällande ansvarsfördelning och lagstiftning respektive förbättringar avseende kontroll och incitament för ökad återvinning. Därför är det positivt med en översyn av avfallslagstiftningen.

Livsmedelsverket anser att det vore önskvärt med ett stärkt fokus på förebyggande av matavfall i utredningens förslag. Nuvarande förslag fokuserar på återanvändning av kasserade varor och material, som metod för att minska avfall. Detta är viktigt men för livsmedel är problembilden annorlunda än för andra avfallsslag. För livsmedel åskådliggörs prioriteringsordningen i *Resurshierarkin för livsmedel*, som är en tillämpning av avfallshierarkin [Food waste measurement - European Commission; Resurshierarki för livsmedel](#). Effektivast är att 1) förebygga matsvinn och att 2) mat som producerats som livsmedel går till humankonsumtion. Preventiva åtgärder som minskar matsvinn och återför biprodukter till humankonsumtion bör därför vara högt prioriterade. Den nationella handlingsplanen ”Fler gör mer. Handlingsplan för minskat matsvinn”

([Fler gör mer! Handlingsplan för minskat matsvinn 2030](#)) utgör Sveriges avfallsförebyggande program för livsmedelsavfall. Om de förväntade EU-målen antas kommer varje medlemsland att behöva revidera och anpassa sitt nationella program för minskat livsmedelsavfall.

Begreppet köksavfall behöver definieras tydligare i Miljöbalken och Avfallsförordningen. Det är i nuläget oklart om det exempelvis endast inkluderar komposterbar del, om det används likställt med matsvinn eller likställt med matavfall, eller om någon form av papper ingår. Begreppet matsvinn¹ saknas helt i promemorian, det bör finnas med och definieras.

Kommunernas informationsansvar är viktigt. Det finns behov av att tydliggöra ansvaret gällande kommunernas skyldighet att lämna information om förebyggande av matavfall.

Promemorian saknar resonemang kring hur regelverket kan anpassas och tillämpas i händelse av kris och krig. Det är av stor vikt att tydliggöra hur avsteg och anpassningar kan och får göras vid kriser och allvarliga händelser.

Synpunkter på förslagen

Förslaget till 3 kap 6 § och 7 § i Avfallsförordningen:

Skrivningen om utsortering av och att hålla invasiva arter åtskilda från annat avfall bör omfatta även de invasiva främmande arter som finns upptagna på den nationella förteckningen (kommande, troligen under 2025).

Förslaget till 7 kap 2 a § i Avfallsförordningen:

Livsmedelsverket önskar att nuvarande statistik över livsmedelsavfall kompletteras med statistik över matsvinn.

Förslaget till bilaga 4 i Avfallsförordningen:

Livsmedelsverket ser positivt på skrivningarna i punkterna 7-9, då de adresserar livsmedelsförluster i hela livsmedelssystemet (pkt 7) samt det högst prioriterade steget i resurshierarkin för livsmedel (pkt 8).

Förslaget till 15 kap 3 § i Miljöbalken: Uttrycket ”detaljhandel med livsmedel” är otillräckligt definierat.

Det är inte enkelt att förstå att grossistledet inte ska omfattas. Eftersom avsikten är att grossistledet inte ska omfattas av uttrycket kan definitionen kompletteras enligt följande: *detaljhandel med livsmedel: handel i butik där de varor som säljs i huvudsak består av*

¹ <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/avfall/avfallslag/matavfall-och-matsvinn/>

livsmedel och i huvudsak säljs till slutkonsument.

Vidare undantas marknads- och torghandel då försäljning inte sker i butik. Det ger upphov till frågetecken om e-butiker som säljer livsmedel. Är dessa verksamheter en del av ”detaljhandel med livsmedel” enligt miljöbalken? Se sid 201-202.

Förslaget till 3 kap 9 § i Avfallsförordningen:

Livsmedel som är föremål för beslut om destruktion fattat av kontrollmyndighet enligt livsmedelslagstiftningen bör undantas från kravet att skilja förpackningen från dess innehåll. Skrivningen kan kompletteras enligt följande:

Första stycket gäller inte

1. den som har en förpackning som innehåller

a) farligt avfall,

b) smittförande avfall, eller

c) läkemedelsavfall, om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet, eller

2. om det finns ett beslut om förverkande eller förstörande av en förpackad produkt som har meddelats av en brottsbekämpande myndighet eller domstol eller kontrollmyndighet inom livsmedelskedjan.

Konsekvenser

Det nationella arbetet med matsvinn har varit framgångsrikt, men med nuvarande takt kommer varken målet 12.3 i Agenda 2030 eller de nationella etappmålen för minskat matsvinn att uppnås.

För livsmedel går ansemliga mängder ätbara och säkra livsmedel till avfallshantering. I hushållsledet kastas 15 kilo ätbar mat och 18 kilo dryck per person och år. Genom att förebygga matsvinn kommer även resursanvändningen i samband med produktion och tillverkning att minska då mindre mängd livsmedel behöver produceras och hanteras, exempelvis avseende förpackningar och energianvändning. Förbättrad statistik över utsorterat matavfall kan även bidra till medvetenhet och incitament för minskat matsvinn.

Promemorians bristande beredskapsperspektiv riskerar att försvåra anpassningar och tillämpningar av regelverket i händelse av kris eller krig.

GENERALDIREKTÖREN

2025-02-10

Dnr 2024/03864

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. Föredragande var Anna-Karin Quetel.

Annica Sohlström

Anna-Karin Quetel